

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

Bulharská legislativa v souvislosti s rodičovskou odpovědností a péčí o dítě používá pojmy „rodičovská práva a povinnosti“ a „výkon rodičovských práv“.

Koncept rodičovské odpovědnosti zahrnuje veškerá práva a povinnosti, které rodič ve vztahu k nezletilému dítěti má.

Bulharské právo rozlišuje mezi nezletilými osobami mladšími 14 let a nezletilými osobami ve věku mezi 14 a 18 lety. Výkon rodičovských práv se týká obou věkových skupin.

Dojde-li k osvojení, uplatní se mezi osvojcem a jeho potomky na straně jedné a osvojitelem a jeho příbuznými na straně druhé stejná práva a povinnosti, jako mezi pokrevními příbuznými, zatímco práva a povinnosti mezi osvojcem a jeho potomky na jedné straně a jejich pokrevními příbuznými na straně druhé zanikají.

V rozhodnutí o rozvodu manželství soud zároveň upraví výkon rodičovských práv, osobní vztahy a vyživovací povinnost vůči dítěti, které se v tomto manželství narodilo, stejně jako způsob využití rodinné domácnosti. Vezme přitom v úvahu zájmy dítěte.

Soud jednoho z rodičů pověří výkonem rodičovských práv, stanoví opatření pro výkon těchto práv, upraví vztahy mezi dítětem a jeho rodiči a stanoví výživné na dítě. Soud bere při rozhodování o svěřeni rodičovské odpovědnosti jednomu z rodičů v úvahu všechny okolnosti, přičemž zohlední zájmy dítěte. Soud vyslechne rodiče i dítě, je-li starší 10 let.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Oba rodiče zpravidla vykonávají rodičovská práva společně a nerozdílně.

Zákon výslovně upravuje právo prarodičů na styk s dítětem.

Nezletilí děti jsou povinny žít se svými rodiči, ledaže existují závažné důvody, aby tomu tak nebylo. V případě porušení tohoto pravidla soud na základě žádosti rodičů a poté, co dítě starší 10 let vyslechne, nařídí, aby se ke svým rodičům vrátilo.

Každý z rodičů může sám zastupovat dítě mladší 14 let a udělovat souhlas k právním úkonům dítěte staršího 14 a mladšího 18 let, a to pouze v zájmu dítěte.

Nemovitý a movitý majetek nezletilého dítěte, s výjimkou majetku podléhajícího rychlé zkáze, je možné zcizit, zatížit zástavou nebo s ním nakládat pouze se souhlasem okresního soudu v místě obvyklého bydliště dítěte, a to pouze v případě, že je to nezbytné nebo ve zřejmém zájmu dítěte. Dary učiněné nezletilým dítětem, stejně jako právní úkony směřující ke vzdání se či půjčování majetku nezletilého dítěte nebo k zajištění závazků dalších osob tímto majetkem (zástava, hypotéka či ručení), jsou neplatné.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

Ohrožuje-li rodič svým jednáním dítě, jeho výchovu, zdraví či majetek, přijme okresní soud z vlastní iniciativy nebo na základě žádosti druhého rodiče či státního zástupce vhodná opatření v zájmu dítěte, přičemž dítěti zajistí vhodné ubytování, je-li to nezbytné.

Soud přijme vhodná opatření také v případě, že rodič není výkonu rodičovských práv schopen z důvodu trvalé fyzické či psychické nemoci, dlouhodobé nepřítomnosti nebo z jiných objektivních příčin. Rodič může být rodičovské odpovědnosti zbaven zejména v těchto obzvláště závažných případech: rodič o dítě nepečuje a dlouhodobě a bez řádného důvodu na něj neplatí výživné nebo rodič dítě umístil do specializovaného ústavu a nevyzvedl jej nejpozději 6 měsíců ode dne, kdy tak měl učinit.

Okresní soud zahájí soudní řízení o zbavení rodičovské odpovědnosti z moci úřední, popřípadě na základě žádosti druhého rodiče či státního zástupce.

Souběžně s rozhodnutím o omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti soud rozhodne také o úpravě poměrů mezi rodiči a dítětem.

Na žádost rodiče nebo v případě, že se vyskytnou nové okolnosti, může soud rozhodnout o obnovení rodičovské odpovědnosti.

Soud z moci úřední informuje o zbavení rodičovské odpovědnosti a o jejím případném obnovení obec, v níž má rodič trvalé bydliště, aby bylo možné dítěti ve věku 14 až 18 let jmenovat opatrovníka nebo dítěti mladšímu 14 let poručníka.

Na základě žádosti orgánu sociální péče může soud nařídit, aby dítě žilo mimo rodinu, jestliže rodiče zemřeli, jsou neznámí, byli zbaveni rodičovské odpovědnosti nebo jim byl výkon rodičovské odpovědnosti omezen, pokud o dítě dlouhodobě z objektivního důvodu nebo bez řádného důvodu nepečují, popřípadě pokud je dítě vystaveno domácímu násilí a existuje-li vážná hrozba jeho fyzickému, mentálnímu, morálnímu, intelektuálnímu a sociálnímu vývoji. V takovém případě je dítě umístěno do ústavu či do náhradní rodiny, včetně případů podle článku 11 Haagské úmluvy o ochraně dětí z roku 1996.

Soud může rozhodnout o svěřeni dítěte do péče jeho příbuzným, popřípadě do náhradní rodinné péče či specializovaného ústavu. Po dobu soudního řízení zajistí orgán sociální péče příslušný na základě aktuálního místa pobytu dítěte jeho ubytování v rámci správního řízení o dočasném ubytování.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Pokud se rodiče, kteří žijí společně, neshodnou na záležitosti týkající se výkonu rodičovské odpovědnosti, okresní soud je – a je-li to nezbytné, také dítě – vyslechne a o sporu rozhodne. Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání, které se řídí obecnými pravidly.

Jestliže rodiče nežijí společně a nemohou se dohodnout na tom, kdo bude mít dítě v péči, rozhodne v této věci okresní soud v místě obvyklého bydliště dítěte, přičemž dítě starší 10 let nejprve vyslechne. Proti takovému rozhodnutí je přípustné odvolání, které se řídí obecnými pravidly.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Rodiče mohou uzavřít mimosoudní dohodu týkající se svěřeni dítěte do péče, výkonu rodičovské odpovědnosti a úpravě styku rodiče, který rodičovská práva nevykonává, s dítětem, avšak taková dohoda není právně závazná. Bez ohledu na existenci mimosoudní dohody může kterýkoliv z rodičů podat žádost o úpravu způsobu výkonu rodičovské odpovědnosti nebo styku s dítětem k soudu, přičemž soud rozhodne s účinností od podání žádosti do budoucna. Stejná právní úprava se uplatní i na úpravu styku dítěte s rodičem, kterému dítě nebylo svěřeno do péče a který s dítětem nežije.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Podle zákona o mediaci mohou být rodinné spory řešeny prostřednictvím mediačního řízení, avšak výsledná dohoda týkající se výkonu rodičovské odpovědnosti se stane závaznou pouze poté, co ji v souladu s ustanoveními občanského soudního řádu výslovně potvrdí soud.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

Soudce může rozhodnout o všech záležitostech předložených soudu, včetně určení místa obvyklého bydliště dítěte, stanovení rodiče, kterému bude svěřen výkon rodičovské odpovědnosti, úpravy styku druhého rodiče s dítětem, práva druhého rodiče dítě navštěvovat / mít k němu přístup, stanovení výživného, výběru školy, volby jména dítěte atp. Viz také odpovědi na otázky č. 3 a 4.

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Obecně platí, že rodič, který vykonává rodičovskou odpovědnost, přijímá rozhodnutí týkající se každodenního života dítěte, včetně například výběru školy. V některých záležitostech je vyžadován souhlas obou rodičů, například pokud jde o vystavení průkazů totožnosti dítěti či pokud má dítě opustit zemi, a to bez ohledu na délku a účel cesty, včetně prázdnin.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Nežijí-li rodiče společně, je soud povinen stanovit, kterému z rodičů bude svěřen výkon rodičovské odpovědnosti, a upravit výkon práva na styk druhého rodiče s dítětem. Nic však nebrání tomu, aby se rodiče u soudu dohodli na úpravě styku druhého rodiče s dítětem, která jde nad rámec běžné úpravy.

Judikatura se shoduje na tom – a strany rodinných sporů to obecně přijímají –, že obvyklá úprava práva druhého rodiče na styk s dítětem zahrnuje dva a více nepracovních dní v měsíci a pevně stanovený počet týdnů během prázdnin.

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Příslušným je okresní soud v místě obvyklého bydliště odpůrce. Týká-li se návrh nároku dítěte na výživné, může jej navrhovatel podat také u soudu v místě svého obvyklého bydliště.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Řízení ve věcech týkajících se rodičovské odpovědnosti se řídí obecnými procesními předpisy.

Je-li věc řešena v rámci probíhajícího rozvodového řízení, mohou rodiče soud požádat o přijetí předběžných opatření týkajících se úpravy výkonu rodičovské odpovědnosti a styku druhého rodiče s dítětem.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Strany mají právo na právní pomoc v souladu s obecnou úpravou poskytování právní pomoci podle zákona o právní pomoci.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Rozhodnutí okresního soudu je možné napadnout odvoláním ke krajskému soudu, a to ve lhůtě dvou týdnů od doručení vyhotovení rozhodnutí v souladu s obecnou úpravou odvolacího řízení.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Výkon soudních rozhodnutí probíhá v souladu s občanským soudním řádem. Občanský soudní řád obsahuje podrobnou úpravu povinnosti konat nebo zdržet se určitého jednání a povinnosti dítě předat. Rozsudek může být nuceně vykonán prostřednictvím soudního vykonavatele nebo soukromého exekutora, kterého si navrhovatel zvolí.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Použitelným právním předpisem je nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a ustanovení § 621 občanského soudního řádu (účinný od 24. července 2007).

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Použitelným právním předpisem je nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské odpovědnosti a ustanovení § 621 občanského soudního řádu (účinný od 24. července 2007).

Soudem příslušným k projednání věci je okresní soud v místě obvyklého bydliště odpůrce. Nemá-li odpůrce trvalé bydliště v Bulharsku, pak soud v místě obvyklého bydliště navrhovatele, a pokud ani navrhovatel obvyklé bydliště v Bulharsku nemá, je příslušným Městský soud v Sofii.

Žádost o uznání a výkon rozhodnutí vydaného cizím soudem nebo rozhodnutí jiného orgánu cizího státu ve věcech rodičovské odpovědnosti nebo obnovení výkonu rodičovské odpovědnosti v případě neoprávněného odebrání dítěte podle Evropské úmluvy o uznávání a výkonu rozhodnutí o výchově dětí a obnovení výchovy dětí ze dne 20. května 1980 (ratifikována zákonem, Úřední věstník č. 21 z roku 2003 (č. 104 z roku 2003) („Lucemburská úmluva“) se podává k Městskému soudu v Sofii. Soud nařídí veřejné jednání za účasti Ministerstva spravedlnosti nebo žadatele, stran dotčeného rozhodnutí vydaného v cizím státě a státního zástupce. Soud dítě vyslechne, požádá-li o to orgán sociální péče v místě bydliště dítěte. Řízení o uznání a výkonu rozhodnutí vydaného v cizím státě se přeruší z následujících důvodů: ohledně předmětu sporu probíhá soudní řízení, které bylo zahájeno později, než řízení ve státě, v němž bylo dotčené rozhodnutí vydáno. Stejný postup se uplatní i v případě, že u bulharských soudů již probíhá řízení o uznání a výkonu jiného rozhodnutí. Příslušný soud je neprodleně informován a soudce je povinen přijmout rozhodnutí ve lhůtě jednoho měsíce od tohoto oznámení.

Rozhodnutí musí být vydáno ve lhůtě jednoho měsíce od podání žádosti. Rozhodnutí je možné napadnout odvoláním k Odvolacímu soudu v Sofii, jehož rozhodnutí je konečné.

Stejný postup se uplatní také u žádostí o uznání a výkon rozhodnutí vydaného po odebrání dítěte v případě, že toto rozhodnutí konstatuje, že odebrání bylo protiprávní. Uznání a výkon rozhodnutí vydaného v jiném signatářském státě Lucemburské úmluvy je odmítnuto na základě článků 8 a 9, jestliže jsou splněny předpoklady stanovené v článku 10 odst. 1 úmluvy, a potvrzeno pouze v případě, že je toto rozhodnutí vykonatelné ve státě, který jej přijal. Stejný postup se uplatní i v případech řídicích se Úmluvou o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské odpovědnosti a opatření k ochraně dětí.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Vztah mezi rodiči a jejich dítětem se řídí právním řádem státu jejich obvyklého bydliště. Pokud rodiče a dítě nemají obvyklé bydliště ve stejném státě, je pro určení rozhodného práva určující místo obvyklého bydliště dítěte nebo jeho státní příslušnost – podle toho, co je pro dítě výhodnější. Záležitosti spojené s opatrovnictvím a poručnictvím se řídí právem státu, v němž má osoba, již je opatrovník nebo poručník ustaven, místo obvyklého bydliště. Vztah mezi osobou, již byl opatrovník nebo poručník ustaven, a jejím opatrovníkem či poručníkem se řídí právním řádem, který se uplatnil při jeho ustavení.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu [Vaše Evropa](#).

Velice uvítáme jakoukoli [zpětnou vazbu](#) ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

😊 **Your
Europe**

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 15/12/2020

Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.